

2025-06-18 Nr. NV-1404

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-25-735(2) TAIS-25-10631	DĖL CIVILINIO KODEKSO 3.188 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-347 IR NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 46 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-348		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2025-06-26	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</i>	☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2025-06-17	☐ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narys V.Gailius siūlo suteikti teisę vaiko globėjams (rūpintojams) veikti tomis pačiomis sąlygomis, kaip veikia vaiko tėvai, kai sprendžiami klausimai, susiję su nepilnamečio vaiko turtu:

- Civilinio kodekso (CK) projekte numatyti, kad vaiko globėjai, analogiškai kaip ir vaiko tėvai, neturi teisės be išankstinio teismo leidimo (*išskyrus atvejus, kai sandoris sudaromas notarine tvarka*) perleisti ar įkeisti vaikų turtą, vaikų vardu priimti palikimą ar jo atsisakyti, sudaryti vaikų turto nuomos sutartį ilgesniam nei 5 m. terminui, investuoti vaikų pinigines lėšas, jei jų suma viršija 10 MMA dydį ir kt.
- Notariato įstatymo projekte numatyti, kad sandorius, susijusius su vaiko turtu, notaras tvirtina, kai globėjai, analogiškai kaip ir vaiko tėvai, pateikia reikiamą informaciją ir pagrindžiančius dokumentus, kad toks sandoris atitinka vaiko interesus.

Seimo nario nuomone, esamas reglamentavimas¹ pažeidžia ne tik vaiko teises ir interesus, lemia didelį teisinį neapibrėžtumą, bet ir apsunkina globėjų (rūpintojų), kaip nepilnamečių įstatyminių atstovų pareigų vykdymą.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS**Vyriausybės išvados projekte siūloma nepritarti įstatymų projektams:**

- Įstatymų projektų aiškinamajame rašte minima teisinio neapibrėžtumo problema kyla ne dėl nepakankamo reglamentavimo, o dėl teisės aktų taikymo praktikoje. Tai gali būti sprendžina teisminės praktikos formavimu, aiškinamųjų rekomendacijų ar metodinės pagalbos priemonėmis, o nekeičiant pačių teisinių saugiklių, kurie yra svarbūs užtikrinant globojamo vaiko interesus.

¹ CK 3.188 str. Sandoriai, susiję su nepilnamečio vaiko turtu:

Be išankstinio teismo leidimo tėvai neturi teisės:

- 1) perleisti, įkeisti savo nepilnamečių vaikų turtą ar kitaip suvaržyti teises į jį;
- 2) savo nepilnamečių vaikų vardu priimti ar atsisakyti priimti palikimą;
- 3) sudaryti nepilnamečių vaikų turto nuomos sutartį ilgesniam nei penkerių metų terminui;
- 4) nepilnamečių vaikų vardu sudaryti arbitražinę susitarimą;
- 5) nepilnamečių vaikų vardu sudaryti paskolos sutartį, jeigu sutarties suma viršija keturių minimalių algų dydį;
- 6) investuoti nepilnamečių vaikų pinigines lėšas, jeigu jų suma viršija dešimties minimalių mėnesinių algų dydį.

Išankstinio teismo leidimo sudaryti šiuos sandorius nereikalaujama, kai sandoris sudaromas notarine tvarka. Notaras Notariato įstatymo nustatyta tvarka įvertina, ar jį sudarius bus užtikrinta tinkama nepilnamečio vaiko teisių ir interesų apsauga.

CK 3.244 str. Neveiksnas tam tikroje srityje ir ribotai veiksnas tam tikroje srityje asmens turto ir pajamų naudojimas:

1. Neveiksnas tam tikroje srityje ar ribotai veiksnas tam tikroje srityje asmens turtą ir jo duodamas pajamas globėjas ar rūpintojas turi naudoti išimtinai neveiksnas tam tikroje srityje ar ribotai veiksnas tam tikroje srityje asmens interesais.
2. Sandoriams, kurių suma didesnė kaip 1500 eurų, sudaryti yra reikalingas išankstinis teismo leidimas.
3. Visais atvejais yra reikalingas išankstinis teismo leidimas, jeigu globėjas nori parduoti, dovanoti ar kitokiu būdu perleisti globotinio nekilnojamąjį daiktą ar daiktines teises, jį išnuomoti, perduoti neatlygintinai naudotis, įkeisti ar kitokiu būdu suvaržyti teises į nekilnojamąjį daiktą ar daiktines teises, taip pat sudaryti bet kokią kitą sandorį, jeigu dėl šio sandorio globotinio turtas sumažėtų ar būtų perleistas ar suvaržytas globotinio daiktinės teisės. Šios taisyklės taip pat taikomos ir tais atvejais, kai rūpintojas ketina duoti sutikimą tam tikroje srityje ribotai veiksniam asmeniui sudaryti analogišką sandorį.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

- Vaiko globa nėra alternatyvi tėvystės forma, todėl už tinkamą šios paslaugos vaikui organizavimą ir jos vykdymo priežiūrą atsakinga valstybė. Atsižvelgiant į tai, kad tėvystė ir globa savo turiniu negali būti tapatinamos, atitinkamai tėvystės ir globos santykiai CK reglamentuojami atskirose dalyse ar skyriuose (*IV dalis „Vaikų ir tėvų tarpusavio teisės ir pareigos“ ir VII dalis „Globa ir rūpyba“*).
- Teisinis reguliavimas užtikrina didesnės atsakomybės ir kontrolės principą, kai vaiko vardu veikia ne tėvai, o tretieji asmenys – globėjai, ir yra svarbi apsaugos priemonė, užkertant kelią galimam piktnaudžiavimui ar neapdairiems sprendimams. CK numatyti saugikliai, veikiant per išankstinį teismo leidimą, yra aktualūs, kai sprendžiami klausimai dėl sandorių, galinčių turėti didelę įtaką vaiko gyvenimo kokybei. Išankstinio teismo leidimo institutas dėl globėjų atliekamų veiksmų, susijusių su vaiko turtu, neturėtų būti laikytinas pertekliniu, priešingai – jis užtikrina papildomą apsaugos lygį.
- Nors Įstatymų projektais nesiūloma kontrolės mechanizmo atsisakyti apskritai, o tik šią funkciją perduoti notarams, atkreiptinas dėmesys į tai, kad teismas, vykdydamas savo funkcijas, turi platesnę nei notaras diskreciją gilintis į vaiko interesus, pvz., prašyti papildomos informacijos, ekspertų išvadų, išklausyti vaiko nuomonę ir, įvertinęs visas aplinkybes, priimti vaiko interesus geriausiai atitinkantį sprendimą. Notarui vertinant duomenis apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus, vaiko situacijos vertinimo rezultatus ir vaikui nustatytą globą, Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje (SPIS), notaras iš esmės galėtų nustatyti tik vaiko globos faktą, o tai nėra reikšminga informacija, vertinant vaiko globėjo veikimą vaiko interesais. Sandorio atitikties geriausiems vaiko interesams vertinimo pobūdis augančio su tėvais vaiko ir globojamo vaiko atveju iš esmės skiriasi.
- Pitarus Įstatymų projektams, būtų sukurtas prieštaringas teisinis reguliavimas ir tai iškreiptų CK sistemine struktūrą bei teisinio reguliavimo logiką.

Projekte pasiūlyta Vyriausybės pozicija iš esmės laikytina pagrįsta. Rengėjai, formuluodami nepritarimo argumentus, remiasi Aukščiausiojo Teismo išaiškinimais ir formuojama teismų praktika.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su Nacionaline teismų administracija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga ir Valstybine vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas.

Lietuvos notarų rūmai iš esmės yra pritarę Seimo nario teikiamų įstatymų projektų tikslui suvienodinti teisinį reglamentavimą dėl sandorių, susijusių su vaikų turtu, pasiūlydami sistemiskai peržiūrėti CK nuostatas.

Projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas (*suderinta darbo tvarka*).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja